

СКЛАДОВІ ЕФЕКТИВНОГО ВИКОРИСТАННЯ ЛОГІСТИЧНОГО ПІДХОДУ У АГРАРНОМУ СЕКТОРІ

Костирко А. Г., кандидат економічних наук, старший викладач кафедри обліку і оподаткування

Миколаївський національний аграрний університет

Світовий і вітчизняний досвід ефективного господарювання сільськогосподарських підприємств підтверджує необхідність покращення логістичної складової. Саме логістика є потужним інструментом для оптимізації всіх господарських процесів сільськогосподарських підприємств.

Теоретичним аспектам, сучасному стану і тенденціям розвитку логістики приділяли велику увагу багато вітчизняних науковців, серед яких слід відзначити: Л. В. Балабанову, О. А. Бугуцького, О. М. Варченко, О. І. Гуторова, С. М. Дімарчука, І. Г. Клімову, В. А. Колодійчука, Є. В. Крикавського, Т. В. Косареву, М. А. Окландера, В. В. Писаренка, Ю. В. Пономарьову, О. М. Сумця, О. М. Тридіда, Л. В. Фролову, Н. І. Чухрай та ін. Науковці, вивчаючи питання застосування логістики, стверджують, що новизна логістичного підходу в управлінні матеріальними ресурсами полягає в такій зміні пріоритетів господарської діяльності, коли головну роль відіграє не продукт, а процес у формі потоку (матеріального, інформаційного тощо). Метою логістики є оптимізація циклу відтворення через комплексне, орієнтоване на потребу, формування потоку матеріалів та інформації у виробництві й розподілі продукції [1].

Функціонування суб'єкта господарювання пов'язано із прийняттям управлінських рішень, в основі яких майже завжди покладено оптимізацію певних процесів, ресурсів тощо. Відповідно елементи логістики є на кожному підприємстві. Однак, якщо мова заходить про використання логістичного підходу, то постає необхідність його застосування системно, що буде сприяти підвищенню ефективності діяльності суб'єкта господарювання. З метою ефективності функціонування логістичної системи необхідним для підприємства є здійснення відповідної послідовності дій (рис. 1).

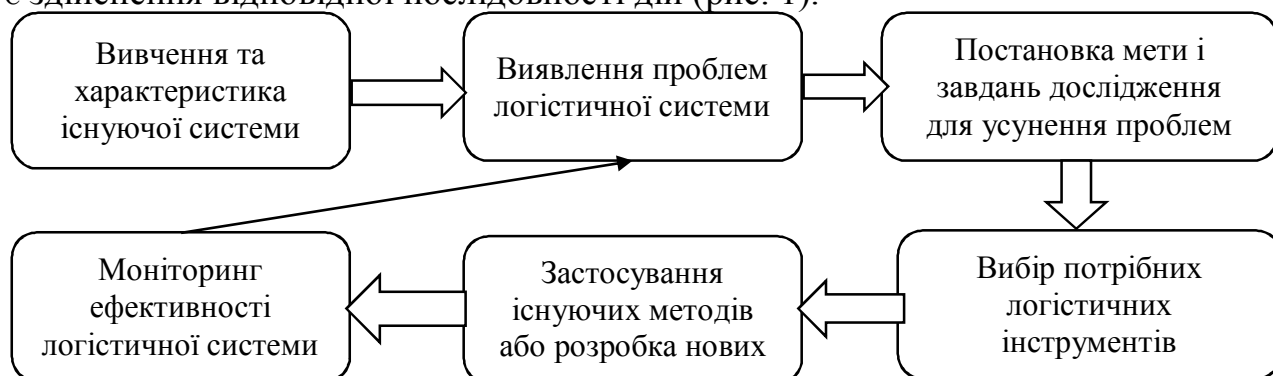

Рисунок 1 – Комплекс дій щодо формування ефективної логістичної системи аграрних підприємств

Джерело: розроблено автором на основі опрацьованої літератури

Сьогодні у багатьох країнах Європейського Союзу урядові структури беруть на себе ініціативну роль під час впровадження логістичних підходів у діяльність аграрних підприємств. Так, Департаментом торгівлі і промисловості Міністерства сільського господарства, природи та якості продуктів Нідерландів розроблена урядова програма «Бачення агрологістики», у контексті виконання якої була створена «Платформа агрологістики». Одне із основних завдань аграрної логістики полягає також в утворенні інтегрованої ефективної системи регулювання та контролю матеріальними та інформаційними потоками підприємств сільського господарства, яка забезпечить високу якість постачання продукції.

В Україні організацію аграрної логістики на макрорівні взяв на себе логістичний штаб Міністерства аграрної політики та продовольства України, який було створено у жовтні 2018 року. Міжвідомчий штаб з оперативного вирішення питань логістики у сільському господарстві має реагувати не лише на поточні та найбільш критичні питання щодо перевезень аграрної продукції, а й разом з усіма стейкхолдерами аграрного ринку вибудовувати систему комплексних та стратегічних рішень з точки зору довгострокових перспектив.

Логістичний підхід ґрунтується на ідеї наскрізного управління матеріальними потоками, сервісного обслуговування та функціонування складського господарства, що покладено в основу логістичної діяльності. Три функціональні підрозділи логістичної системи (постачання, виробництво, збут) доповнюються підрозділом з переробки продукції. Це доповнення не змінює структури логістичних витрат, яка, як і у класичних логістичних системах, включає витрати на перевезення та витрати на запаси. Логістичний підхід вимагає розглядати їх у сукупності на предмет інтегрованої оптимізації логістичної системи. Доцільність такого підходу демонструють агрокомпанії: ТОВ СП «Нібулон», ТОВ «Cargill» та ТОВ «Syngenta», кожна з яких має свою систему корпоративної логістики з відповідними відділами [2].

Не менш важливим питанням є підготовка фахівців логістичного напрямку. Результати дослідження Світового банку щодо глобального огляду компетентностей, навичок та підготовки у галузі логістики (McKinnon et al. 2017), вказують на те, що логістика – це галузь, яка зосереджена на залученні кваліфікованих працівників. В індексі ефективності логістики за 2014 р. Україна посіла 68 місце з 160 країн за рівнем якості та компетентності у галузі логістики на основі зовнішніх оцінок. Цей посередній результат свідчить про потребу у підвищенні рівня кваліфікації в галузі логістики в Україні. Забезпечення освітою відповідного рівня та/або дипломування у галузі логістики та транспорту є важливим, але разом з тим проблематичним з ряду причин, зокрема: занадто широкий спектр робіт і завдань на різних рівнях логістичних операцій; багато логістичних завдань виконується в межах власної господарської діяльності, а не як складова комерційних послуг; багато завдань важко визначити в рамках професії; визначення професійних навичок або вимоги до них часто є проблематичними; у цілому існує мало уніфікованих навчальних вимог; не гнучкі навчальні програми швидко застарівають, наприклад, у професійній освіті; планування навчальних ресурсів та прийом нових студентів часто

викликають труднощі; (занадто) жорсткі вимоги можуть вилитися в перешкоди для вступу та вищі витрати на логістичних операціях та в галузі загалом. Наявність добре підготовленого персоналу є необхідною умовою підвищення рівня послуг, що надаються логістичними провайдерами, та рівня робіт, які проводяться в межах власної господарської діяльності на виробничих та торговельних фірмах. Кращі практики роботи в логістичному секторі посприяли б підвищенню продуктивності праці [3]. Поряд із цим також важливо відмітити про необхідність поглиблення практичних навичок фахівців логістичного напрямку з урахуванням галузевих особливостей.

Узагальнюючи вище викладене визначено, що ефективність логістичного підходу у аграрному секторі у значній мірі залежить від розуміння керівництва необхідності його використання, забезпеченості фахівцями, а також державної ініціативи та підтримки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Формування логістичних систем в сільському господарстві : монографія / О.І. Гуторов, Н.В. Прозорова, Р.Г. Прозоров. Харків, 2013. 259 с.
2. Вишнеvsька О.М., Двойнісюк Т.В., Шигида С.В. Особливості логістичних систем сільськогосподарських підприємств. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. випуск 7. С. 106-109. URL: <http://global-national.in.ua/archive/7-2015/25.pdf> (дата звернення: 05.04.2020).
3. Стратегія сталої логістики та План дій для України (проєкт) URL: <https://mtu.gov.ua/files/Logistics.pdf> (дата звернення: 05.04.2020).